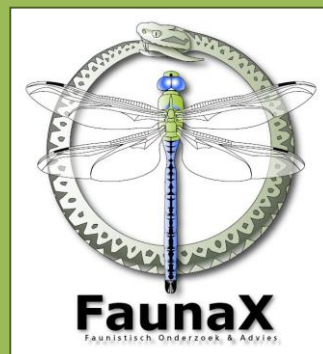

2014

Ecologische quickscan

Uitbreiding Winschoterweg 11 Groningen

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Uitbreiding Winschoterweg 11 Groningen

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 14 april 2014

In opdracht van:

Gemeente Groningen / Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersonen:

Dhr. J. Klok / dhr. E. Stellingwerf

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

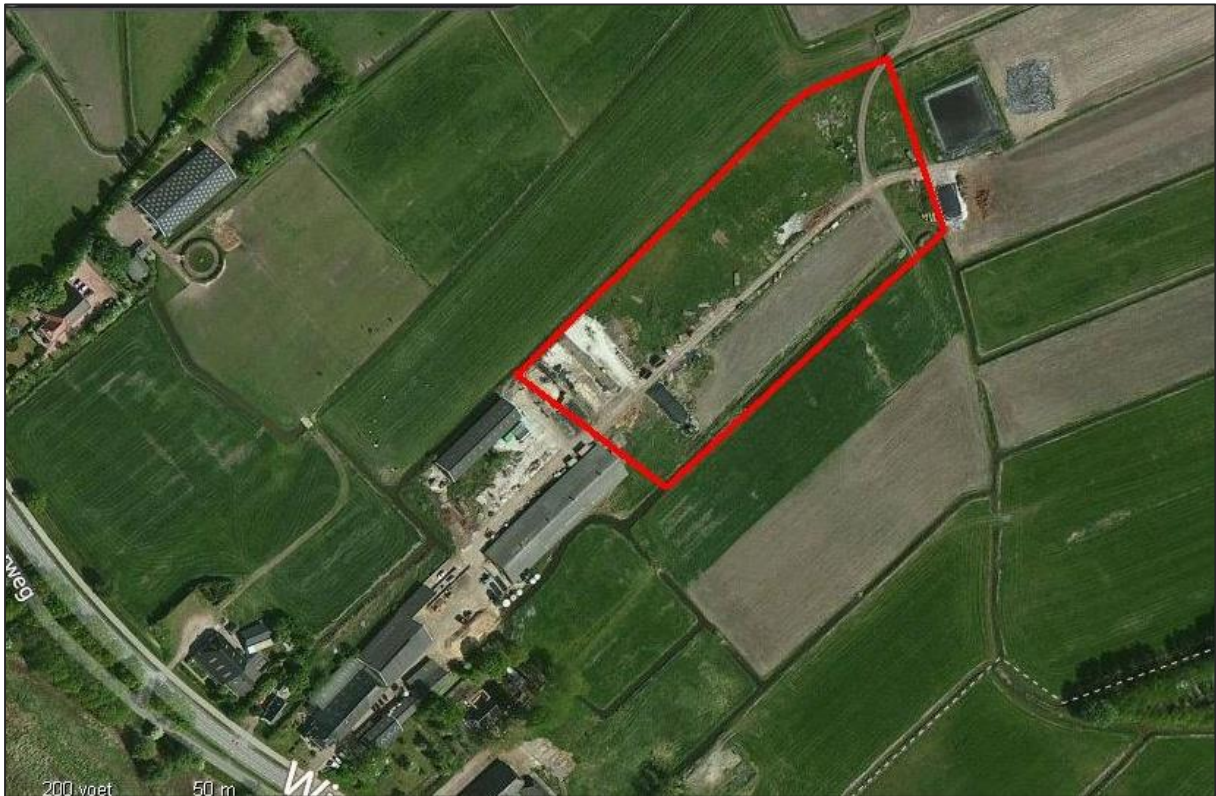
1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	2
1.3	Opzet	4
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	5
2.1	Natuurbeschermingswet.....	5
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	6
2.3	Flora- faunawet	6
3.	RESULTATEN VELDBEZOEK.....	7
3.1	Flora.....	7
3.2	Vogels	7
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	7
3.2.2	Overige broedvogels.....	7
3.3	Zoogdieren	7
3.3.1	Vleermuizen	7
3.3.2	Overige zoogdiersoorten	8
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	9
3.4.1	Amfibieën	9
3.4.2	Reptielen.....	10
3.4.3	Vissen.....	10
3.5	Ongewervelden	10
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
4.1	Overzicht beschermde soorten	11
4.2	Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen	11
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	13
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....		14
	Algemene zorgplicht.....	14
	Verbodsbepalingen	14
	Omgaan met beschermde soorten	14
	Vogels	15
	Zorgvuldig handelen.....	15

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op het agrarische bedrijf gevestigd aan de Winschoterweg 11 te Groningen is uitbreiding voorzien. Hiertoe wordt op een onbebouwd deel van het bedrijf een nieuwe rundveestal gebouwd. Figuur 1 geeft de ligging van het plangebied weer. De toekomstige inrichting van het bedrijf en het plangebied zijn weergegeven in figuur 2.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het onderzochte plangebied (bron: BingMaps).

Figuur 2. Beoogde nieuwe inrichting van het bedrijf met de uitbreiding (nieuwe rundvee stal is rode blok), gegevens: Gemeente Groningen / Agra-Matic.

1.2 Ligging en karakteristiek

Het directe plangebied is een onbebouwd deel van het agrarische bedrijf gevestigd aan de Winschoterweg 11 te Groningen. Het momenteel onbebouwde deel bevindt zich achter de bestaande kuikenstal, achterop het perceel waarop het bedrijf gevestigd is. Op het bedrijf zijn verschillende stallen aanwezig, waarin runderen en kuikens worden gehouden. Aan de zijde van de Winschoterweg is ontwikkelde erfbeplanting aanwezig, op de rest van het bedrijf ontbreekt dit.

Het terreindeel waar de uitbreiding is voorzien, bestaat momenteel uit weide, braakliggend terrein, een betonpad en de bermen langs dit betonpad. Bomen of bosschages ontbreken op dit deel van het bedrijf. Binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden vallen ook nog twee watergangen, langs beide zijden van het perceel. De figuren 3 tot en met 5 geven een impressie van het plangebied.

Het bedrijf wordt omgeven door agrarische percelen in een open landschap. Verspreid liggen omringende boerderijen en agrarische bedrijven. De voorzijde van het bedrijf is gelegen aan de Winschoterweg. Aan de overzijde van deze weg bevindt zich meer natuurlijke ruigte met bomen, struiken en rietkragen, langs het Winschoterdiep.

Figuur 3. Braakliggend deel van het plangebied, kijkrichting noordwest.

Figuur 4. Braakliggend deel van het terrein en één van beide watergangen die aan beide zijden langs het perceel liggen, de kijkrichting is zuidwest. Op de achtergrond een deel van de bestaande stallen op het bedrijf.

Figuur 5. Weide achter de kuikenstal, de kijkrichting is noordwest.

1.3 Opzet

In opdracht van de Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 27 maart 2014 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

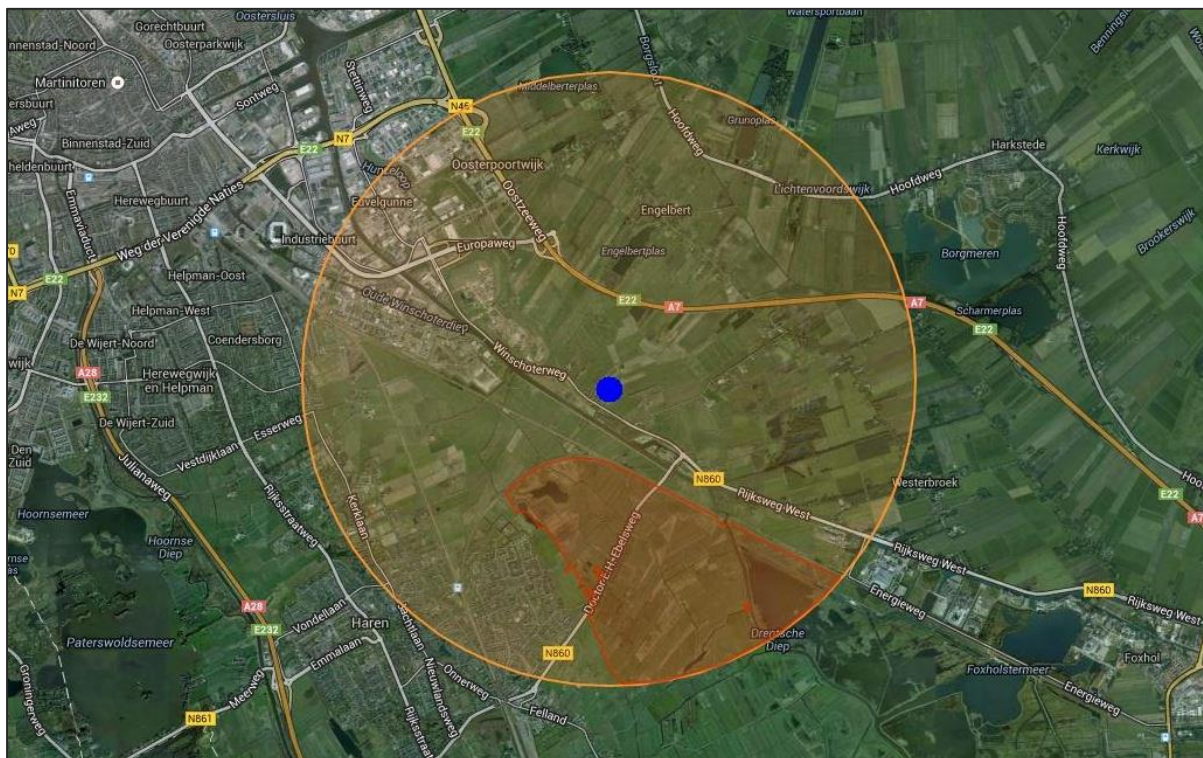
2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt in de nabijheid van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied (figuur 6). Mogelijk is een toetsing aan de Natuurbeschermingswet aan de orde. Neem voor meer informatie contact op met de provincie.

Figuur 6. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van het Natura-2000 gebied Zuidlaardermeergebied (oranje vlak binnen de oranje cirkel) (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl>).

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS (figuur 7). Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

Figuur 7. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van de EHS (groene vlakken in oranje cirkel) (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl>).

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Een nadere toelichting over de Flora- en faunawet is terug te vinden in bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN VELDBEZOEK

3.1 Flora

Op de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten. Het braakliggende deel van het plangebied is zeer voedselrijk en bestaat uit een hoge en dichte grasmat met soorten als brandnetel, speenkruid, witte dovenetel en speerdistel ertussen. De weide bestaat uit Engels raaigras met enkele kruiden langs de rand. In de berm langs het betonpad staat een ijlere vegetatie met mossen en soorten als paarse dovenetel en kleine veldkers. Hiertussen staan echter ook lokaal soorten van zeer voedselrijke bodem als brandnetel en speerdistel.

De aangetroffen soorten zijn algemene soorten van een voedselrijke omgeving. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling en de locatie van het plangebied binnen gangbaar agrarisch gebied kan voorkomen van beschermde plantensoorten worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

In het directe plangebied zijn geen bomen of opstallen aanwezig, waardoor nestplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn uit te sluiten.

Ook binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden ontbreken potentiële nestplaatsen voor jaarrond beschermde vogelsoorten. De direct aanliggende stallen zijn niet geschikt voor soorten als huismus en gierzwaluw. Eventuele broedvogels binnen in de stallen (zoals boerenzwaluw) ondervinden geen hinder van de werkzaamheden. Bomen zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet aanwezig. Opstallen dicht naar de Winschoterweg toe vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, hetzelfde geldt voor de erfbeplanting aan de zijde van de Winschoterweg.

3.2.2 *Overige broedvogels*

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied de potentiële broedvogels graspieper, wilde eend, putter en witte kwikstaart waargenomen. In de directe omgeving was tevens veldleeuwerik aanwezig.

Voor de braakliggende delen van het plangebied zijn in de huidige ongemaaide staat geschikt voor verschillende broedvogelsoorten, maar ook in de grazige delen van het plangebied kunnen broedvogels voorkomen.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 *Vleermuizen*

In het directe plangebied zijn geen bomen of opstallen aanwezig, waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (alle soorten Ff-wet tabel 3) zijn uit te sluiten.

Ook binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden ontbreken potentiële verblijfplaatsen voor deze soorten. De direct aanliggende stallen zijn modern en ongeschikt voor vleermuizen, terwijl bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet aanwezig zijn. Opstallen en bomen dicht naar de Winschoterweg toe vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Door het open karakter van het plangebied en de uniforme omgeving ervan is geen sprake van vliegroutes of essentieel foerageergebied van vleermuizen.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Zwaarder beschermde zoogdiersoorten kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten.

Het plangebied bevindt zich in een open agrarische omgeving en wordt hierdoor begrensd door ongeschikt leefgebied voor de meeste zwaarder beschermde zoogdiersoorten. Hierop zijn twee uitzonderingen, steenmarter en waterspitsmuis.

Voor steenmarter ontbreekt bebouwing in het directe plangebied, wel zou het plangebied (niet essentieel) foerageergebied kunnen vormen voor de soort. Voor waterspitsmuis is de waterkwaliteit in beide zeer voedselrijke watergangen onvoldoende. Voorkomen van de waterspitsmuis binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan daarom ook worden uitgesloten.

Binnen de plangebied kunnen wel enkele licht beschermde zoogdiersoorten worden verwacht. Zowel in de braakliggende delen van het plangebied als de randen van de weide waren vele muizenholletjes aanwezig. Te verwachten soorten zijn veldmuis, huisspitsmuis, bosspitsmuis en mogelijk soorten als bosmuis, rosse woelmuis en aardmuis. Ook zouden kleine roofdieren als wezel en hermelijn voor kunnen komen. Ook zijn in het plangebied sporen van mol en ree waargenomen. Van ree zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. De waargenomen en te verwachten soorten zijn allen opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Figuur 8. Op het terrein zijn vele muizenholletjes aanwezig.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 Amfibieën

In het directe plangebied zijn geen wateren aanwezig. De watergangen die langs het perceel lopen, zijn zeer voedselrijk (figuur 9). Deze watergangen vormen ongeschikte habitat voor zwaar beschermde amfibiesoorten, waaronder heikikker.

In de directe omgeving van het plangebied is heikikker bekend. In een straal van ongeveer 700-800 meter zijn voortplantingwateren aanwezig, waaronder in de vorm van compensatiegebied voor de ontwikkeling van industrieterrein Eemspoort. In dit compensatiegebied wordt ook voorzien in landhabitat. Het is echter niet uit te sluiten dat zwervende exemplaren uit voortplantingwateren het plangebied benutten als landhabitat. Het gaat hierbij dan met name om het braakliggende deel van het plangebied. Door de beperkte omvang van dit braakliggende deel en omdat de watergangen direct naast het plangebied ongeschikt zijn voor de soort, betreft dit echter zeker geen essentieel leefgebied voor de heikikker.

Poelkikker is ook uit de regio bekend, maar deze soort heeft een zeer kleine actieradius, waardoor voorkomen van landhabitat voor deze soort kan worden uitgesloten. Landhabitat van zwaar andere beschermde amfibiesoorten kan ook worden uitgesloten.

De watergangen langs het perceel zouden wel voortplantingwater kunnen vormen voor enkele algemene amfibiesoorten als bruine kikker en bastaardkikker (tabel 1 van de Flora- en faunawet). Vooral het braakliggende terrein zou voor deze soorten daarbij geschikte landhabitat vormen.

Figuur 9. Eén van beide zeer voedselrijke watergangen langs het perceel (in de achtergrond de bestaande kuikenstal).

3.4.2 *Reptielen*

Het plangebied wordt omringd door gangbaar beheerd open agrarisch gebied. Het plangebied is hierdoor omgeven door voor reptielen ongeschikte habitat en is hierdoor onbereikbaar voor alle beschermde reptielsoorten. Voorkomen van alle beschermde reptielen in het plangebied kan daardoor worden uitgesloten.

3.4.3 *Vissen*

In het directe plangebied zijn geen wateren aanwezig. De watergangen die parallel langs het perceel lopen, zijn zeer voedselrijk (figuur 9 hierboven). Deze watergangen vormen ongeschikte habitat voor beschermde vissoorten, waardoor ook voorkomen van beschermde vissoorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan worden uitgesloten.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied of de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3
Vogels	Broedvogels in algemene zin	x	x			x
Zoogdieren	Algemene muizensoorten	x		x		
	Algemene kleine roofdieren		x	x		
Amfibieën	Heikikker (landhabitat)		x			x
	Bastaardkikker		x	x		
	Bruine kikker		x	x		

4.2 Samenvatting, effectbespreking en aanbevelingen

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan grotendeels voorkomen worden dat dit gebeurt. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten de genoemde periode, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

Binnen het plangebied kunnen enkele broedvogels worden verwacht, zowel in de braakliggende delen als de grazige delen van het terrein. Met broedvogels zal daarom rekening moeten worden gehouden met het uitvoeren van de werkzaamheden.

- *Heikikker*

De watergangen langs het plangebied zijn ongeschikt als voortplantingwater voor de heikikker. Omdat binnen de bekende actieradius van de soort bekende voortplantingwateren liggen, zijn zwervende exemplaren die het plangebied als landhabitat gebruiken niet uit te sluiten. Doordat de omvang van het plangebied beperkt is en de watergangen direct langs het plangebied ongeschikt zijn voor de soort, is er geen sprake van essentieel leefgebied.

Indien tijdens de start van de werkzaamheden individuen op het perceel aanwezig zijn, zouden deze kunnen worden verwond of gedood. Om schade aan individuen tijdens de werkzaamheden te voorkomen, dienen de werkzaamheden onder ecologische begeleiding te worden uitgevoerd. Hierbij zal het perceel bij de start van de werkzaamheden worden nagelopen en eventueel aanwezige dieren worden weggevangen en overgeplaatst naar omringend geschikt landhabitat.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde zoogdiersoorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren en amfibieën verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

4.3 Vervolgstappen project

- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (ongeveer tussen maart en eind juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Heikikker:** bij start van de werkzaamheden inschakelen ecologische begeleiding.
- Overige soorten: Naleven **zorgplicht**.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.drloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.